

De svenska facken i otakt med Europa

I Tyskland inleder facket IG Metall och arbetsgivarna Gesamtmetall sina förhandlingar idag. I praktiken har förhandlingarna under hand redan pågått under en tid och parterna har kommit långt på vägen mot överenskommelse.

Parternas utgångspunkter är klara. Detta är inte en normal avtalsförhandling. Det handlar om överlevnad. 2010 kan för företagen bli lika besvärligt som 2009. Produktionen är enligt hittills känd statistik kvar i botten och vägen framåt genom krisen är lång och besvärlig. Både fackordföranden Berthold Huber och ordföranden för arbetsgivarna Martin Kannegiesser säger att man gemensamt vill finna vägar att tillsammans värna tyska teknikföretag och anställda.

Parterna diskuterar olika sätt att sänka kostnader. Eftersom inflationen precis som i Sverige är närmast obefintlig ställs lönefrågan åt sidan. Man pratar om löneökningar på uppskattningsvis 0,1 - 0,2 procentenheter för 2010. Syftet är enkelt – att undvika att företag slås ut i onödan och att hindra att den ekonomiska krisen förvandlas till en ännu värre jobbkatastrof.

I Finland är situationen densamma och där har parterna på teknikavtalens område redan träffat avtal. Löneökningarna för 2010 är 0,35 procentenheter i årstakt. Det är dessutom möjligt för de lokala parterna på företagsnivå att komma överens om lägre löneökningar. Det finska teknikavtalet har fått normerande verkan och därför har flera andra avtalsområden i Finland slutit avtal på samma kostnadsnivå.

Samma sak i Holland. Där slöt teknikavtalsparterna för några dagar sedan avtal för 2010 och 2011. Avtalet innebär för 2010 arbetskraftskostnadsökningar om 0,35 procentenheter i årstakt. Den genomsnittliga löneökningen över 24 månader är 0,82 procentenheter. Tillsammans med pensionsförändringar är den förväntade effekten av det nya avtalet att företagets arbetskraftskostnader kommer att minska såväl 2010 som 2011.

Industristrukturen och krisens effekter i Sverige och i Tyskland är lika. Företagen genomgår sin svåraste kris och produktion och efterfrågan har rasat. I båda länderna ligger medlemsföretagens kapacitetsutnyttjande i snitt 30 procent lägre än för ett år sedan. Spännvidden mellan företagen är enorm. Det finns också stora likheterna mellan krisens effekter i Sverige i jämförelse med Finland och Holland.

Det finns dock en stor och avgörande skillnad när det gäller avtalsförhandlingarna i länderna. Avtalsparterna inom teknikindustrin i Tyskland, Finland och Holland gör ömsesidiga bedömningar av vad som krävs för att klara av situationen. Takten för de arbetskraftskostnadsökningar som parterna avtalar om och diskuterar ligger klart under 0,5 procent för 2010.

Här i Sverige kräver LO låglönesatsningar och en insamlingsmodell där inhemskt skyddade sektorer bestämmer kostnadsutvecklingen. Fackens lönekrav ligger flera gånger högre än vad vi hittills sett i Europa och som därmed förstärkt allvarligt försämrar konkurrenskraften för företagen med de effekter detta får också för de anställda. IF Metall har ställt upp på LO-linjen och framställt krav

2010-02-10

som är helt ur fas med industrin i Europa. Unionen och Sveriges Ingenjörer har följt IF Metall.

Industrifackens inställning är ett lappkast. Så sent som 2009 sade IF Metalls ordförande Stefan Löfven, i en rapport från Medlingsinstitutet om parternas syn på lönebildningen, att förbundets utgångspunkt när de formulerar sina krav är den s.k. Europanormen. Europanormen, som utvecklades av LO-ekonomen P-O Edin, innebär att den svenska arbetskostnaden högst kunde öka i takt med arbetskostnaden i de övriga länderna i Västeuropa.

Teknikföretagens inställning är att det viktiga är att verkligheten får styra tanken och handlingarna oavsett de modeller eller normer som åberopas i förhandlingarna. Att den internationellt konkurrensutsatta sektorn måste utgå från vad som sker i omvärlden och hos konkurrenterna är självklart. I vår situation kan vi inte titta inåt på inhemskt skyddad verksamhet.

Verkligheten är att industrin har en helt avgörande betydelse för svensk ekonomi. Avtalsrörelsen genomförs i en extremt djup kris. Vi måste förstärka vår internationella konkurrenskraft och därigenom bevara svenska verksamheter. Våra motparter måste utgå från den internationellt konkurrensutsatta sektorns lönenormerande roll och inse att det är utvecklingen i omvärlden som är viktig.

Anders Weihe
Förhandlingschef

Anders Rune
Chefekonom